

Thuis in het Verpleeghuis

Waardigheid en trots op elke locatie

Perspectieven op leefomgeving: vanuit visie naar beleving

Bewoners van verpleeghuizen maken gebruik van een aantal gedeelde voorzieningen en diensten die door de organisatie geleverd worden en die zijn ingericht op het vlak van wonen, welbevinden en zorg. De wijze waarop deze aspecten binnen de leefomgeving vormgegeven zijn, zijn mede bepalend voor de beleefde kwaliteit van leven binnen verpleeghuizen.

Perspectieven op leefomgeving; vanuit visie naar beleving biedt inspiratie over de wijze waarop een organisatie de leefomgeving van haar bewoners kan verbeteren. Dit artikel bestaat uit drie video's ter inspiratie, verwijzingen naar een aantal achtergrond artikelen en een aantal concrete tips en handvatten om binnen uw organisatie een impuls te geven aan de dialoog over een passende leefomgeving voor bewoners.

Bent u als organisatie voornemens om de leefomgeving meer aan te laten sluiten bij de wensen en behoeften van uw bewoners? Houd u dan rekening met drie kritische succesfactoren:

1. Benader de leefomgeving vraaggericht, in plaats van aanbodgedreven

2. Werk voortdurend vanuit een gedragen visie
3. Ontwikkel in verbinding met de cliënt, professional en mantelzorger

1. Vraaggericht, in plaats van aanbod gedreven

Achteruitgang in kwaliteit van leven gaat slechts geleidelijk en ziektebeelden brengen verschillende eigenschappen met zich mee. Daarom is het belangrijk om constant in de gaten te houden wat voor de bewoner nog maximaal haalbaar is en hoe dat het beste op een veilige wijze gerealiseerd kan worden. De organisatie van de zorg sluit niet altijd van nature aan op dit vraaggerichte perspectief. Werkprocessen zijn vanuit oudsher soms eerder georganiseerd vanuit efficiency, in plaats van uit beleving. Als er besloten wordt om de leefomgeving van de cliënt te verbeteren, moeten de werkprocessen dan ook op alle niveaus opnieuw geëvalueerd worden: In hoeverre is hetgeen wij als professionals doen, helpend voor de beleving van de bewoner?

VIDEO: Perspectieven op leefomgeving: 'Os Thoes'

In het project Os Thoes in Budel ligt de nadruk op het creëren van een huiselijke situatie. De kleinschalige woonvoorziening biedt ouderen een thuis aan met 24 uur per dag, zeven dagen in de week zorg en begeleiding. Hiervoor wordt onder meer een beroep gedaan op de inzet van mantelzorgers en vrijwilligers. De accommodatie wordt qua inrichting aangepast aan de behoeften van de doelgroep. Het initiatief 'Os Thoes' is vanuit de gemeenschap zelf vorm gegeven en redeneert vanuit de behoeften van hulpbehoevenden.

Os Thoes is een initiatief van Stichting Woonzorg Cranendonck (SWC). Deze stichting heeft een samenwerkingsovereenkomst gesloten met de gemeente Cranendonck, Stichting Zuidzorg en woningcorporatie woCom om de woonvoorziening te kunnen realiseren. In deze video vertellen de initiatiefnemers hoe Os Thoes tot stand komt en hoe zij de samenwerking geregeld hebben.

2. Werk voortdurend vanuit een gedragen visie

Organisaties die zich onderscheiden met een passende leefomgeving, werken dikwijls vanuit één centrale, herkenbare visie. Ook binnen dit product, dragen de drie organisaties dit beeld uit. Binnen organisaties die actief met de leefomgeving van start zijn gegaan, wordt de visie voortdurend herhaald en vormt dit een permanent uitgangspunt bij de beslissingen die gemaakt worden. Het is van belang dat medewerkers zich voldoende in de visie herkennen, zodat ook zij met de cliënt, mantelzorgers en elkaar spreken vanuit deze visie. Het formuleren van de visie in nauwe samenspraak met professionals zorgt ervoor dat de visie gedragen wordt en dat er eigenaarschap wordt getoond. Dit is dan ook een duidelijke aanbeveling aan organisaties die een visie op leefomgeving willen formuleren.

VIDEO: Perspectieven op leefomgeving: ‘Zorgspectrum het Zand’

Binnen locatie De Berghorst van Zorgspectrum Het Zand wordt er gewerkt met socio-therapeutische leefmilieus, zodat ook bij deze zorgorganisatie de behoeften en mogelijkheden van de cliënt centraal staan. Maar waarom vinden we het tegenwoordig nog gebruikelijk om enkele leefmilieus af te sluiten met een gesloten deur? En wat gebeurt er als we dat gewoon niet meer doen; worden de doemscenario's die we vaak bedenken dan werkelijkheid? Of worden cliënten er juist heel blij van? Op De Berghorst zijn ze het gewoon gaan doen: cliënten meer vrijheid bieden en gesloten deuren afschaffen.

Lees daarnaast onze interviewserie over Zorgspectrum Het Zand:

- Ingeborg Huisken: [‘De risico’s die we voorzagen bleken een misvatting’](#)
- Gea Mulder: [‘Open deuren bieden letterlijk en figuurlijk lucht en ruimte’](#)
- Berry Schaake: [‘Dat mensen cognitief achteruit gaan, betekent niet dat hun behoefte aan vrijheid afneemt.’](#)
- Bernadeth Rave (Het Zand): [‘Iemand met roepgedrag voelt zich niet veilig.’](#)
- Berry Schaake (Het Zand): [‘Laten we meer focussen op vrijheid in plaats van angst en risico’s.’](#)

3. Ontwikkel de leefomgeving in verbinding met de cliënt, mantelzorger en professional

De leefomgeving van een verpleeghuis is van de cliënten en hun naasten. Zij worden graag betrokken bij de wijze waarop de omgeving wordt ingericht. De sfeer, aankleding, uitstraling en het bepalen van welke activiteiten passend zijn; cliënten en mantelzorgers denken er graag over mee. Het doel van een passende leefomgeving is om er ondanks alle beperkingen, samen toch een zinvolle dag van te maken. De betrokkenheid van mantelzorgers en naasten neemt toe als zij inspraak hebben in de wijze waarop de organisatie de omgeving meer leefbaar maakt. Het reserveren van een budget voor een zorgteam, zodat zij in samenspraak met cliënt en mantelzorgers zelf kunnen zorgen voor aankleding, sfeer en activiteiten is een aanbeveling.

VIDEO: Perspectieven op leefomgeving: ‘Laverhof’

Laverhof wil dat bewoners zich thuisvoelen. Samen met cliënten, familie en medewerkers kijken ze bewust naar de leefomgeving. Bewoners en familie hebben de regie om samen een leefomgeving te creëren waarin de bewoners zich thuisvoelen. Laverhof is hierin transparant en geeft inzicht in de budgetten voor de woonomgeving, zodat er gericht keuzes gemaakt kunnen worden waar het geld aan uitgegeven wordt.

Zelftest. Hoe ver is uw organisatie op het vlak van leefomgeving?

In hoeverre is uw organisatie actief met de leefomgeving van bewoners? Met behulp van deze vragen kunt u de dialoog over de leefomgeving binnen uw organisatie versterken.

- Wie hebben er inspraak gehad bij de totstandkoming van de leefomgeving van onze bewoners?
- Welke suggesties van cliënten, mantelzorgers en professionals hebben ons echt tot anders denken over de leefomgeving aangezet?
- Wat vindt de cliënt hier binnen de leefomgeving, wat elders niet zomaar vanzelfsprekend is?
- Waaruit blijkt hoe belangrijk de leefomgeving is voor onze kwaliteit van zorg?
- Wat maakt specifiek voor onze bewoners de leefomgeving passend?
- Welke uitwerking heeft de leefomgeving op onze medewerkers?
- Geef een voorbeeld van een succes dat u zonder uw leefomgeving nooit bereikt had kunnen hebben;

Praktische tips over de leefomgeving voor bewoners met een dementieel beeld

Wilt u vooral praktisch aan de slag met de fysieke leefomgeving? De [Toolkit Dementievriendelijk Ontwerpen van Aedes-ActiZ](#) biedt veel tips over de inrichting van diverse types woonruimte.

Praktische tips voor inrichten van een (be)leefomgeving voor bewoners met dementie en een visuele en/of auditieve beperking

Bartiméus is in haar nieuwbouwlocatie begonnen met het ontwerpen en inrichten van een (be)leefomgeving voor bewoners met dementie en een visuele en/of auditieve beperking. Dit doet Bartiméus samen met bewoners, mantelzorgers, verzorgenden en andere professionals. Het project vormt een pilot voor [het programma van eisen](#) dat de organisatie eerder opstelde. Na de nieuwbouw wil Bartiméus dit programma van eisen + aanpak ter beschikking stellen aan andere locaties binnen Bartiméus, maar ook aan externe organisaties die de leefomgeving voor ouderen met dementie en een visuele en/of auditieve beperking beter willen inrichten, zodat het welbevinden van de bewoner er door vergroot wordt.

Verder lezen:

- [RVZ Advies over woninginrichting verpleeghuizen](#)
- Artikel Innovatiekring Dementie: [‘Omgevingszorg’ belangrijk voor mensen met dementie](#)
- Zorgleefdossier domein: [Woon- en leefomgeving](#) (Zorgleefplanwijzer)
- Toolbox van Vilans: [Zoals thuis in het verpleeghuis](#)
- Artikel NOS: [Streepjesbehang en veloursgordijnen: Dit helpt mensen met zware dementie](#)
- Methodiek: [Brein Omgevings Methodiek \(Breincollectief\)](#)

---

tags:

[Bartiméus](#) (9), [Laverhof](#) (18), [Leefomgeving](#) (18), [Zorgspectrum Het Zand](#) (17), [ZuidZorg](#) (12)

thema:

[Wonen en welzijn](#) (236)